

niewsbrief 2

'Waarf' voor Enterse zomp

Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM) steunde de Stichting Enterse Zomp bij haar plannen voor de bouw van een 'Enterse Waarf', een werf in oude stijl. De werf houdt het cultureel erfgoed van Enter levend. Evenals de Enterse Zomp, een historisch vrachtschip, dat al jarenlang als toeristische attractie dienst doet.

Drie 'waarfen' rijk was Enter rond 1770. Goed voor de bouw van de Enterse zomp, een klein vrachtschip voor bulkvervoer van Twente naar Friesland in de tijd dat de wegen nog slecht waren en kanalen en spoorwegen ontbraken. In 1820 stonden in Enter 121 zompen geregistreerd. Met dat aantal schepen was Enter toen waarschijnlijk de grootste binnenhaven van Nederland. Volgens Gerrit Harbers, vice voorzitter van de Stichting Enterse Zomp, drukten de zompen in het verleden een belangrijke stempel

op Enter. "De zompschippers waren een nijver handelsvolk dat via de Regge en de Vecht naar de kop van Overijssel en Friesland trok onder het motto: 'Ver van huis doet men de beste zaken.' Vanuit Friesland brachten ze onder andere dure kabinetten, koperen doofpotten en klokken mee. De Entenaren waren een welgesteld volkje." In de dertiger jaren van de vorige eeuw verdween de Enterse zomp uit de vaart vanwege stuwen in de Regge. Een replica van het schip is sinds 1986 een grote toe-

ristische attractie. "Om de zomp te kunnen onderhouden, varen we in de zomer dagelijks met toeristen op de Regge", vertelt de vice voorzitter.

Vertrouwen Maar er moest meer gebeuren om de Enterse zomp te blijven herinneren. Zo'n zeven jaar geleden borrelden de eerste ideeën op over de bouw van een 'Enterse Waarf', een werf in oude stijl. Voor steun klopte de stichting in 2007 aan bij KNHM. Dat resulteerde in een gedegen plan van aanpak. "Een prachtig boekwerk met mooie foto's om de belangstelling van investeerders te wekken", zegt Harbers die ook de bouw van de werf leidt. De stichting haalde 750.000 euro binnen. Goed voor de bouw van een 'Enterse Waarf' met daarnaast een expositieruimte voor een tentoonstelling over 'Water in Twente'.

Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM) is een ideale organisatie die als doelstelling heeft een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving. Door projecten te initiëren of door te participeren in projecten van andere organisaties, proberen wij, als medewerkers van KNHM, deze doelstelling te realiseren. We hebben daarvoor jaarlijks circa 2,2 miljoen euro te besteden. Dit geld is voor een groot deel afkomstig uit het dividend dat wij elk jaar als aandeelhouder van het bedrijf ARCADIS (voormalige Heidemij) ontvangen.

De stichting is dik tevreden. "KNHM gaf een geweldige impuls om op professionele wijze sponsors en overheden te benaderen. Zoiets ligt bij direct betrokkenen vaak emotioneel. Maar om geld te verzamelen, moet je potentiële geldschietters iets laten zien dat vertrouwen wekt. Dat is met het plan van aanpak gelukt." KNHM is straks ook betrokken bij de inrichting van de expositieruimte.

Meer info:
Erik Arkesteijn,
T 06-27062221
E erik.arkesteijn@knhm.nl

Boermarke Essen en Aa's en haar omgeving

Bewoners van de drie buurtschappen Veele, Wessinghuizen en Höfte in Westerwolde (Oost-Groningen) verenigden zich vier jaar geleden. Ze wilden beter betrokken zijn bij de invulling en ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in hun woon- en leefomgeving. Met advies en begeleiding van Koninklijke Nederlandsche Heide-maatschappij afdeling Groningen maakten ze een Markeplan dat vele fraaie resultaten opleverde.

De bewoners voelden zich zeer betrokken bij de Ecologische Hoofdstructuur en hadden de indruk daarin niet gekend of gehoord te worden. Met hun enthousiaste inzet en de komst van het Markeplan keerde het tij snel. Het Markeplan beschrijft hoe de bewoners graag hun omgeving verbeterd zien. Bovendien staat het plan stil bij de regiohistorie en het belang van feesten. Zo werd twee jaar

geleden het 1250-jarig bestaan van Wessinghuizen gevierd. Een groot succes, met een barbecue die inmiddels jaarlijks plaatsvindt. Hetzelfde geldt voor de gezamenlijke zomeravondwandeling onder leiding van een gids/bewoner met veel kennis van flora, fauna, water-beheer of historie. Ook zijn oude tradities in ere hersteld. Onder andere het midwinterhoornblazen. De buurtschappen liggen langs

twee wegen en hebben geen kern. Op het kruispunt van deze wegen is onlangs een Marketeken onthuld dat ook dienst kan doen als ontmoetingsplaats voor bezoekers en bewoners. Bewoners bouwden dit ontwerp van kunstenaar Jetske de Groot. De zelfwerkzaamheid van de bewoners is groot, zo bleek ook een paar jaar geleden bij de bouw van een prachtige, eikenhouten brug. Op de oude plek is de Heubrugge over de Mussel Aa in oude glorie hersteld. Lang niet iedereen kent de rijke historie van de buurtschappen. Een reden voor enkele bewoners om de historie te beschrijven. Met inzet van een grote groep deskundigen, bewoners en vrienden is het mooie boek 'In de schaduw van de Geselberg' gemaakt. Veertien hoofdstukken beschrijven 12.000 jaar historie in realistische

verhalen met daarnaast de feiten van belangrijke ontwikkelingen. Het boek is rijk geïllustreerd en voorzien van vier historische wandelingen (ommetjes). Er ligt nu een document waarvan ook de scholen in de directe omgeving plezier kunnen hebben. Diverse instanties waarderen de zelforganisatie van de buurtschappen. De (financiële) steun komt uit alle hoeken. Gemeenten, provincie, Rabobank en de LEADER-organisatie helpen fantastisch. Ook de samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer loopt op rolletjes. Met elkaar blijven ze werken aan een rijke en fraaie woon-, werk- en leefomgeving.

Meer informatie:
KNHM afdeling Groningen,
de heer J.W. Kok,
T 0599-332489

Kruidenhof werkt aan haar toekomst

Stichting Kruidentuin Eibergen verzorgt al ruim vijf jaar de exploitatie van kruidentuin Kruidenhof te Mallum. De stichting heeft veel inhoudelijke ambities. Enkele daarvan zijn recent gerealiseerd, zoals de aanleg van een 'sedumdak' op de kantine, een nieuw terras en toegangshek.

De stichting is voor haar dagelijks functioneren afhankelijk van vrijwilligers. Een goed vrijwilligersbeleid is daarom noodzakelijk. Daarnaast is er behoefte aan een communicatieplan zodat de mogelijkheden van de Kruidenhof beter bekend worden bij een breder publiek. De Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM) afdeling Gelderland ondersteunt de stichting bij het opstellen van het vrijwilligersbeleid en het communicatieplan.

Albert Bos, bestuurslid KNHM afdeling Gelderland: "De Kruidenhof is meer dan een kruidentuin. Zo werken er in de kruidentuin mensen met een lichamelijke en geestelijke beperking en doen jongeren uit een orthopedagogische inrichting allerlei klusjes. Op dit moment zijn er gesprekken met Het Assink Lyceum over maatschappelijke stages. De stichting is

soms te bescheiden om ook deze kwaliteiten van de Kruidenhof te noemen. "KNHM afdeling Gelderland ondersteunt de stichting, maar de verantwoordelijkheid ligt bij de stichting zelf. "Alleen op die manier wordt het hun beleid. Door het stellen van vragen kun je het denkproces wel in gang zetten. Ook moet je er voor zorgen dat het proces niet op de schouders rust van slechts enkele personen."

Meer informatie:
Albert Bos, KNHM
afdeling Gelderland,
T 06-26616354

Actief burgerschap, Plattelandsvernieuwing en Water. Dat zijn de drie werkvelden van de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM). Maar hoe denken professionals en vrijwilligers uit ons netwerk over bepaalde zaken binnen onze werkvelden? In 'Stemmen uit 't veld' geven ze hun mening over onderwerpen waarmee zij actief bezig zijn.

Landschap voor kikkers

Landschap is hot. Het ene initiatief na het andere volgt elkaar op: Mooi Nederland, Deltaplan voor het landschap, Agenda Landschap, Week van het landschap en nog veel meer. Naast de aandacht in beleidsplannen en campagnes is er ook bij veel Nederlanders betrokkenheid bij het landschap. Iedereen heeft wel een mening over die nieuwe grote schuur in de open ruimte of over de gekapte bomenrij. Je zou verwachten dat het nu toch een keer goed moet komen met de kwaliteit van het Nederlandse landschap. Er is maatschappelijke zorg. Er is beleidsaandacht. Dit is het moment dat het moet gebeuren. Hoe komt het dan dat ik het gevoel heb dat ook de volgende Natuurbalansen van het Planbureau voor de Leefomgeving ons weer gaan vertellen dat afkalving en verrommeling van het landschap weer verder zijn gegaan.

Dat komt vooral door de voorzichtige houding van overheden. We kunnen of durven geen vergaande bescherming van landschap vast te leggen en willen er geen grote sommen geld voor neertellen. En hoewel ik zelf van mening ben dat dit wel moet gebeuren, begrijp ik ergens de lagere politieke prioriteit ook wel weer. Onderzoek laat zien dat de Nederlander het landschap waardeert met een 7,3. Deze relatief hoge waardering zag ik onlangs bevestigd in een bijeenkomst met plattelandsbewoners uit het hele land. Op de vraag bij wie in de omgeving het landschap aan kwaliteit verliest, ging er geen hand omhoog. Iedereen woont in een prachtig landschap, werd onderling uitgewisseld. Het is een signaal dat er nog geen grote maatschappelijke urgentie wordt gevoeld. En dat de politiek weg kan komen met pappen en nathouden. Jammer vind ik het wel. Het voelt toch een beetje als die kikker in die pan met steeds warmer wordend water.

Rob Janmaat is uitgever van Landwerk, tijdschrift voor de inrichting van het landelijk gebied, directeur van Communicatiebureau de Lynx en deelnemend partner in Netwerk Platteland.

Afdeling Limburg timmert aan de weg

Een actieve club die aan de Limburgse leefbaarheidsweg timmert. Ambitieuze en een tikkeltje eigenwijs. Dat is het bestuur van Koninklijke Nederlandsche Heidemaaatschappij (KNHM) afdeling Limburg volgens secretaris Wim van Osch. Wat is de drijfveer van de meest recente bestuursleden voor hun bestuurslidmaatschap?

Marco Siecker

Marco Siecker, in het dagelijks leven projectmanager gebiedsontwikkeling bij adviesbureau ARCADIS, maakt sinds 2007 deel uit van het bestuur. "Ik wend mijn kennis, kunde en ervaring vanuit mijn werk graag aan voor een maatschappelijk doel", vertelt hij. "Heel speciaal om met enthousiaste vrijwilligers de meest uiteenlopende projecten te ondersteunen. Met mijn ARCADIS-achtergrond kan ik daar een waardevolle bijdrage aan leveren. Vanuit mijn werk weet ik wat maatschappelijk relevant is en ken ik de trends en ontwikkelingen. Ik probeer dan een link te leggen met KNHM. Zo is 'krimp' momenteel een maatschappelijk relevant thema. Dat raakt de leefbaarheid van kleine kernen. In dat kader ben ik nu betrokken bij de voorbereidingen van een symposium over 'krimp'. De bestuursleden in Limburg vullen elkaar goed aan. We zijn bij een groot aantal Limburgse initiatieven betrokken. Goed en leuk."

Patricia Hoekstra

Patricia Hoekstra, notaris, fiscalist en mediator, trad eind 2007 toe tot het bestuur. "Het aspect leefbaarheid spreekt me aan", meldt ze. "Omdat ik zelf in een dorp woon, merk ik hoe belangrijk leefbaarheid daar is. Ik zet me graag in voor leefbaarheid en boor mijn netwerk aan om nieuwe projecten in Zuid-Limburg van de grond te tillen. Zo opperde een relatie van me het idee de eenzaamheid in Landgraaf aan te pakken. Dat resulteerde in het project 'Harteklop' dat tot doel heeft de zelfredzaamheid van de mensen te vergroten. We zetten een juridische structuur op en leiden vrijwilligers op om mensen te leren zichzelf te helpen. Tevens wil ik werken aan de bekendheid van KNHM in Limburg. Als mensen niet weten dat KNHM bestaat, kunnen ze daar ook niet aankloppen. De onderlinge verstandhouding in ons bestuur is goed. Ik wil alleen ergens bij zijn waar een goede sfeer heerst."

Math van Bommel

De jongste loot aan de bestuursboom is Math van Bommel, beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening en Milieu bij de gemeente Roerdalen. Nu een half jaar bestuurslid. "Het platteland vitaal houden, dat is mijn drijfveer", zegt hij. "Er wordt veel geschreven over de stedelijke dynamiek, maar ook het platteland verdient de aandacht. Stedelingen moeten weten van de ontwikkeling van recreatie en toerisme op het platteland. Ze kunnen er een deel van hun geluk halen. Het spreekt me aan dat KNHM aandacht heeft voor de problemen in kleinere leefgemeenschappen. Samen met onze secretaris Wim van Osch ga ik een project in Swalmen ondersteunen: herinrichting van een openluchtwembad dat vrijwilligers runnen. Ik hoop dat de afdeling Limburg haar huidige ambitieniveau kan behouden. Of liever nog: versterken."